

eredményével. E szerint 1 Ampère erősségű áram óránként 4.0259 gramm ezüstöt képes kiválasztani.

12. Új fagyasztó keverék előállítását írja le Dr. J. Moritz, mely keverék hóból és alkohorból áll; 73 gramm hó és 77 gramm abszolút alkohol alkotja; az utóbbinak mérséklete 2° a fagyponthoz felett. Keverés után a mérséklet mintegy 30 foknyira száll a fagyponthoz alá. Közönséges borszesz (96° Tralles szerint) hóval közönséges szobahőmérsékletben keverve, 20°-nyira szállítja a hőmérsékletet a fagyponthoz alá.

13. Dajkát fogadó macska. Egy orosz lap (»Priroda i Ochotá« azt: Természet és Vadászat) a következő történetet meséli:

Grodno városában egy úriember házában megfiadzott a cicza, de valami betegség miatt nem szoptatható kicsinyeit, mert nem volt teje. A szerető okos anyja átlátta, hogy így kicsinyei menthetetlenül elpusztulnak; elment tehát dajkát keresni. Mintegy fél-

óra múlva egy másik ciczával tért vissza, mely szintén csak nemrég fiadzott meg. A vendégmacska a kicsinyek láttára kerekelt akart oldani, de az anyjuk nem ereszté, útját állta és különböző nagyságban osztogatott nyaklevesekkel iparkodott őt észreérinteni. A vendég megadta magát és emtetni kezdé az éhes kölyköket. Az eredmény teljesen kielégíté a szülőt, mely is kényelmesen leült, örködni a szoptatásra. A dajka azonban három perc múlva futást kísérelt meg. Egy jól alkalmazott pofon ismét szoptatásra bírta. Az emtetés eltartott vagy negyedóráig; a dajka fölkelte, akadálytalanul kisietett, sőt az anyja a küszöbön ki is kísérte. Négy óra múlva az anyja ismét elfutott a dajkáért, mely immár nem ellenkezett, megszojtatta az idegen kölyköket és megnyalogatá őket, akár az övéit.

A macska ezután napjában kétszer-háromszor eljárt a dajkáért; ez tüstént velejött és szoptatta az idegen kicsinyeket ellenállás nélkül.

TÁRSULATI ÜGYEK.

Fegyűkönyvi kivonatok a társulat üléseiről.

XV. VÁLASZTMÁNYI ÜLÉS.

1884. nov. 19-ikén.

Elnök: SZILY KÁLMÁN.

Titkár jelenti, hogy a zoológiai pályázatra, melynek határideje 1884. okt. 31-ikén járt le, egy pályamű érkezett be »A Hex arthra polyptera boncz-, élet- és fejlődéstani viszonyai« címmel »Kein Phaenomen erklárt sich von selbst stb.« Göthe jelígyével. — A jelígyes levélke külön borítékba téve a Társulat pecsétjével záratott le.

Titkár jelenti, hogy a »Königlich böhmische Gesellschaft der Wissenschaften« f. é. decz. 6-ikán százéves fennállásának ünnepét fogja megülni, melyre Társulatunkat is meghívja. — Örvendetes tudomásul vétetik. A választmány megbizja a titkárságot, hogy a nevezett társulatról telegramm útján üdvözölje.

Titkár jelentést tesz a Forgó tőke pénztári állásáról októberhó végén. — Tudomásul van.

Titkár előterjeszti Dr. Bene Rudolf indítványát, mely azt kéri, hogy a Közlöny évi tartalomjegyzéke azon elvek szerint szerkesztessék, a melyek az eddigi kötetek »Névjegyzék és tárgymutató«-jában irányadók voltak, hogy minden kötet tárgymutatója folytatása és kiegészítője legyen annak. — A választmány ez indítványt helyesléssel fogadja és a titkárságot megbizja, hogy a tartalomjegyzéknek ilyen módon való összeállításáról gondoskodjék.

Másodtitkár előterjeszti, hogy a könyvtárba a múlt v. ülést óta a következő ajándékok érkeztek: M. Boitard, Curiosités d'histoire naturelle; La Natureza I—II. kötet; Boletín de la Sociedad de Geografía y Estadística, III—IV.; Dr. Szenger Ede ajándékai; — Bereczki Máté, Gyümölcsészeti vázlatok, III-ik kötet; szerző ajándéka; — Dr. B. Haller, Beiträge zur Kenntniss der Nerven im Peritonium von Doris tuberculata Lam.; szerző ajándéka; — Dr. Horváth Géza, Jelentés az orsz. Phylloxera-kísérleti állomás 1883-ik évi működéséről; szerző ajándéka. — Köszönettel vétetnek.

Titkár elszomorodással jelenti, hogy a múlt v. ülést óta öt tagtársunk elhunytáról értesült; elhunytak; Bódy Antal prépost-főesperes Makón; Dr. Bókay János orvos Budapesten, ki társulatunknak 24 év óta volt tagja; Hirsch Ignác birtokos Bujban; Nikolini Alajos kegyesrendi házfőnök Kis-Szebenben; Szádeczky László birtokos N.-Bittsén. — Szomorú tudomásul szolgál. Kilépesőket bejelentették 18-an. — Tudomásul van.

Az új tagokul ajánlottak nevei felolvastattak és mindannyian, számra 26-an megválasztattak; velők a tagok létszáma, a veszteségeket levonva, 5790-re emelkedett, kik között 138 alapító- és 98 hölgy-tag van.

XIII. SZAKÜLÉS.

1884. nov. 19-ikén.

Elnök: SZILY KÁLMÁN.

30. Dr. Kiss Károly »A lassan kiszűlő elektromos szikrák chemiai hatásáról« tartott előadást. Vázolva a lassan kiszűlő elektromos áramok mivoltát, bemutatja Siemens »ozonisateur« nevű készülékét, melyben a lassan kiszűlő elektromosság a levegő oxigénjét ozonná alakítja át; ismertette Housseau ide vonatkozó kísérleteit és igyekezett e tűneményeknek elméleti magyarázatát megadni. Kísérletileg mutatta be, hogy a terpentín és benzol körülbelül 250 térfogat hidrogént nyel el az ozoniseurben, hogy a chlórmetihyl sósavra és szénchloridra bomlik stb.; végül pedig kimutatta, hogy a nagy feszültségű áram kiszűlései láthatók, a mint az üveg falán számtalan szikrák csapnak át. (Bővebben közöljük).

31. Inkey Béla »Nagyág földtani viszonyairól« értekezett, előadván e nevezetes bányahelynek geológiai és történelmi fejlődését az alkotó kőzetekkel és ásványokkal, különösen az aranyérczeket emelve ki, melyek e bánya főkincseit képezik. (Bővebben közöljük.)

32. Sajó Károly »Megfigyelések a rovarvilág körében« czimen adatokat terjesztett elő a rovaroknál a hímek és nőstények számának arányáról. Így azt találta,

hogy az *arató bogárnál* (Polyphylla fullo) három annyi a hím, mint a nőstény; az *Emenadia larata* nevű fajnál éppen megfordított viszony van, minthogy ezek között 11-szer annyi nőstényt talált mint hímeket. Azt hiszi, hogy az utóbbi faj nőstényeinek nagyobb része parthenogenesis útján szaporodik. Néha igen közel rokonfajoknál e tekintetben nagyok az eltérések, pl. a *Nomioides pulchellus* Jur. és *N. minutissimus* Rossi nevű méheknél. Végül az »alakmájmolás« (mimicry) egy érdekes példáját ismertette, bemutatván a *Psacasta exanthematica* nevű poloskát, melynek különös színe egészen megegyezik a boragofélék száraz leveleivel, a melyeken tartózkodik. (Bővebben közöljük).

33. Dr. Hankó Vilmos »Az ásványvizek kezeléséről« szóló dolgozatát Kalcinszky Sándor terjesztette elő. A dolgozat előadja az ásványvizek kezelését általában; a töltést, dugaszolást, a fürdők készítését stb. Leírja az Erdélyben divatos kezelésmódokat, melyeket nagyobbára primitíveknek jellemez és azon óhaját fejezi ki, vajha e tekintetben mihamarább olyan tökéletesedés állna be, mely hivatva volna ásványvizeink forgalmát, és fürdőhelyeink jövőjét előmozdítani. (Bővebben közöljük.)

LEVÉLSZEKRÉNY.

FELELETEK.

(45). A Makart-bokrétához használt füveket — hogy le ne hullassák diszüket — különböző időben kell szedni. Egyeseket a virágzás előtt kell gyűjteni; így pl. a következőket: *Apera spica venti*, *Avena fatua*, *A. sterilis*, *Briza maxima*, *B. minor*, *media*, *Bromus brizaeformis*, *Br. virens.*, *Dactylis glomerata*, *Hordeum jubatum*, *Melica ciliata*, *Milium effusum*, *Permisetum longistylum*, *Phalaris arundinacea*, *Ph. canariensis*, *Phleum pratense* stb. Másokat ellenben virágzás után vagy már érett természettel kell szedni, pl. *Agrostis nebulosa*, *Avena pubescens*, *flavescens*, *Aira caespitosa*, *Bromus mollis*, *Br. sterilis*, *Br. velutinus*, *Calamagrostis arundinacea*, különböző *Carex* és *Cyperus* fajok, *Festuca pratensis*, *Gynerium argenteum*, *Juncus* fajok, *Lasiagrostis argentea*, *Luzula albida*, *Scirpus* fajok, *Stipa pennata* stb.*

Sok függ azonban a füvek kikészítésé-

től és halványításától is. Erre vonatkozólag újabbán a következő módszert ajánlják.* A diszfüvek világos szalmasárga színét megadjuk, ha lehetőleg friss, savtól mentes chlorvizbe áztatjuk. A füveket lehetőleg friss és dúsodó állapotban jobb kikészíteni, mint száraz állapotban, mert a chlorophyll sokkal könnyebben bontható el. Szükséges, hogy a füveket a chlorviz jól átjárja, ezért következőleg kell eljárni. Az edénybe — mely valamivel magasabb a fűbokrétánál — közel a fenékhez erős keresztfát állítunk be, melynek mindkét oldalán keresztbe álló pálczikái — foga vannak. A kettősével lazán összekötött csokrokat a keresztbe álló pálczikákhoz kötjük hegyükkel felfelé. Az edényt jól lezárjuk s egy nyíláson át chlorvizet öntünk be, mely alulról felfelé az edényt lassanként kitölti, a füvek úszni kezdenek

* Th. Rümpler, Illustr. Gart. Lex. 1882. 127. l.

* W. Lindner, Das Bleichen der Gräser. Illustr. Gart. Zeit. XXVIII. évf. 6. f. 139. l.

s a levegő a füvekből a szártól kezdve egészen a hegyőkig kiszorul. 24 órai állás után a halványítás be van fejezve; a chlórvizet lebocsátjuk s a füvekre friss vizet öntünk, melyet azonban néhány órai állás után ujjal cserélünk fel. Ezen kimosást mindaddig kell folytatni míg a füvek a chlórízapot el nem veszítették, ellenkező esetben szárítás után törekenyek lesznek.

Az áztatás után a füveket szabad levegőn vagy mérsékelt hőmérsékletű portól mentes helyiségben szárítjuk ki. D. S.

(62.) A rózsában szagos olaj van, mely nagyobb melegben — délbén, délután — nagyobb mértékben száll el belőle, alkonykor s kora reggel pedig, a temperatura alacsony foka miatt, csekélyebben. K.

(62.) A rózsza azon virágok közzé tartozik, melyekben az illatos olajok folyton képződnek s képződve folytonosan el is párolognak; elpárolgásuk foka a környező lég hőmérsékletétől függ; ezért érezzük a hőmérséklet növekedtével az illatot erősebben, ellenben a Náp leáldozása után, — a midőn a hőmérséklet is alább száll — kevésbé, vagy egy cseppet sem. Megjegyzendő, hogy a rózsák gyengéd szirmaiban a kiválasztott illatos olajokon kívül még egy más, eltérő illattal bíró s nagyobb mirigyektől elválasztott, többé-kevésbé ragadós anyag is van, mely a hőmérsékletnek már kisebb fokú csökkenésénél is megszűnik illatozni.

A virágok különböző illatai kiválóan a könnyen illanó váladékoktól — különösen a virágrészek felületén levőktől — származnak. Az illatozásra nem csak a környező légkör hőmérséklete és páratartalma, de a ráható fény is, sőt még a talaj minősége is befolyással van; az illatozás továbbá a növény különböző élettani működésével pl. a lélekzettel is összefüggésben áll. D. S.

(63.) Hogy a darázsok között sok gyilkos van, jól ismeretes; de gyilkolásuk kanihálságnak csak tágabb értelemben mondható, amennyiben ezt csak távolról rokon »rovartársaik« gyakorolják. Kiválóan a magánosan élő darázsok azok, amelyek, fiaikat rovatpálákkal ellátandók, gyilkosságra vetemednek. Vannak egyesek, melyek fiaiknak naponként friss pecsenyét szállítanak a fészkeikbe, mások fulánkjokkal megbénított rovarokkal vagy pókokkal tömik tele a lárvá sejtjét és befalazzák. Némely fajok hernyókat, mások tücsköket, sáskákat gyilkolnak meg és szállítanak fészkeikbe; mások ismét egyes »télhelyszármnyú« rovarokat tartanak a legízletesebbek. Még azt is megjegyezhet-

jük, hogy a gyilkolást egészen »szakavatottan« hajtják végre. A Bembex-darázs rááll a bogárra, a fejét állkapcsával megragadja és fulánkját a fej izesülésénél levő vékony és lágy bőrrön át az idegközpontba meríti, minek következtében a bogár azonnal elalél és martalékvá válik. A Sphex flavipennisről mondják, hogy addig birkózik a tücsökkel, míg a hátára nem fordítja, azután rááll a hasára, állkapcsaival megragadja a potroha végét, hátulsó lábával lenyomja a tücsök fejét, első lábával az ugró lábát és úgy dőfi fulánkját a nyakába, az idegközpontba. De vannak más családoknak is gyilkos fajaik; sőt a társasan élő lódarázs (Vespa crabro) sem irtózik a hernyók és más rovarok felkonczolásától.

P. J.

(65.) A növénykertek létesítésének módját tárgyaló különös munka nem ismeretes. Általában kertek berendezéséről szóló munkák a következők: G. A. Rohland, Album für Gärtner u. Gartenfreunde. — H. Jäger, Der Hausgarten. — Th. Nietner u. Th. Rümpler, Schmidlin's Gartenbuch. — C. Heinrich, Anlage, Bepflanzung u. Pflege der Hausgärten auf dem Lande. — H. S. Neumann, Anleitung zu Garten-Anlagen am Hause u. der städt. Villa. — Dr. R. Siebeck, Die bildende Gartenkunst in ihren modernen Formen; — Theorie der bildenden Gartenkunst; — Die Elemente der Landschafts-Gartenkunst; — Entwürfe zu Garten- und Park-Anlagen stb* Ezen művek bármelyikéből kellő utasítás szerezhető a kertek berendezésére általában. A növénykertek berendezéséről követendő egyéb, különös szempontokkal foglalkozik Dr. K. Koch, Die botanische Gärten, Berlin 1860. — című mű, de tájékozás szerezhető még a különböző jelesebb s híresebb növénykertek leírásaiból, mint a milyenek a következők: Dr. A. W. Eichler, Jahrbuch des königl. bot. Gartens u. d. bot. Museums zu Berlin 1881. I. k. — Dr. E. Pfitzer, Der botanische Garten der Universität Heidelberg 1880. — Dr. M. Reess, Der bot. Garten zu Erlangen 1878. — H. R. Göppert, Der königl. Bot. Garten der Universität Breslau. Görliitz 1874. U. a., Führer durch den k. bot. Garten der Universität Breslau. Görliitz 1874. — A berendezésnél követendő szempontokról tájékozást nyújtanak a hazai, nevezetesen a budapesti és a kolozsvári egyetemi növénykertek tervei és berendezései is. D. S.

* Megrendelhetők bármely hazai könyvkereskedés útján.

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedélyezés — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhatsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.